

ODTÜ MEDYA TOPLULUĐU - YAZ HOCAM

ODTÜ Tarihi: Eymir Gölü [Bölüm 13]

Yazar: Baran Yancı, 29 Mayıs 2020

Su ve zaman... Sık sık birbirine benzetilmeleri boş yere değildir, bizler kibirimizde boğulurken bu iki kardeş sessiz sedasız kaderimizi belirler. Birisi bize hayat verir ve verdiği hayatı devam ettirir; diğeryse hiç yorulmadan verilen hayatın hesabını tutar, günü geldiğinde de geri alır. Su ve zaman, hiç fark ettirmeden, akar gider; bizler aynı nehirde iki kez yıkanamadığımız gibi aynı günü de tekrar yaşayamayız. Çelimsiz bedenlerimizi suyla, gafil ruhlarımızı zamanla arındırır; bu kirli dünyada kendimizi kurtarmak için çırpırırız. Yaralarımızı suyla siler, acılarımızı zamana bırakırız. İnsan, varlığını borçlu olduğu bu iki kardeşi hor görmeye kalkarsa haddini aşar, beşer bir kez olsun bu iki kardeşten ayrı düşmeyegörsün feleği şaşar; yolunu kaybedip boşluğa düşer.

İşte ODTÜ öğrencisi bu iki kardeşten de uzaktadır; ne miskin miskin oturacak zamanı vardır ne de yüzünü yunacak suyu. Bozkırın ortasında denizden irak, zamandan bihaber yaşar, hayat ağacında kendine tutunmaya dal arar ve en sonunda bulur da. Bulduktan sonra her şey yoluna girer, ne var ki aradan geçen senelerde bu iki kardeşin hasretiyle yanmıştır.

Zaman konusunda doğanın bizlere edeceği yardım sınırlıdır, bir yerden sonra kendimiz kendi zamanımızı yaratmalıyızdır ama yanibaşımızda kenarında yürüyüp seyredebileceğimiz üryan bir pakize mevcuttur, doğa suya hasret bırakmamıştır bizi. Belki meltemler esmez, belki dalgaları vurmaz sahiline ama ODTÜ'nün en değerli incisidir Eymir.

Eymir Gölü, Ankara'nın Gölbaşı ilçesinin kuzeyinde ODTÜ Kampüsü sınırları içinde bulunan doğal bir göldür. Gölün orijinal adı "Emir"dir, bu ismi Timur'un aynı adlı sancak beyinden almıştır. Ana kaynağı hemen güneyinde yer alan ve Eymir'den 3 metre kadar yüksekte olan Mogan Gölü'dür. Tek çıktısıyla Eymir'i besleyen Mogan Gölü, Eymir'le aynı havzada bulunur ve bundan yaklaşık 8 bin yıl kadar öncesinde kuzeye doğru akan bir akarsunun yandan gelen kollarla boğulması sonucu oluşmuştur; Mogan'dan birkaç yüzyıl sonra da Eymir Gölü oluşmuştur. Eymir, nispeten sığ ve büyük bir göldür; kıyı uzunluğu 9 kilometre, ortalama derinliği 3.8 metre ve en derin noktasının yüzeyden uzaklığı 5.5 metredir. Kışları donarak büyüleyici manzaralar sunan göl, ODTÜ Spor Kulübü Kürek ve Yelken Takımlarının çalışma alanıdır, gölün kenarında takımlara ait kayıkhaneye bulunmaktadır. Kürek Takımı kayıkhanesinin yakınlarında çok az ODTÜ'lünün bildiği Barış Çeşmesi adında bir çeşme de bulunur, bu yapı iyi durumda olmamasına rağmen suyu usul usul akmaya devam etmektedir.

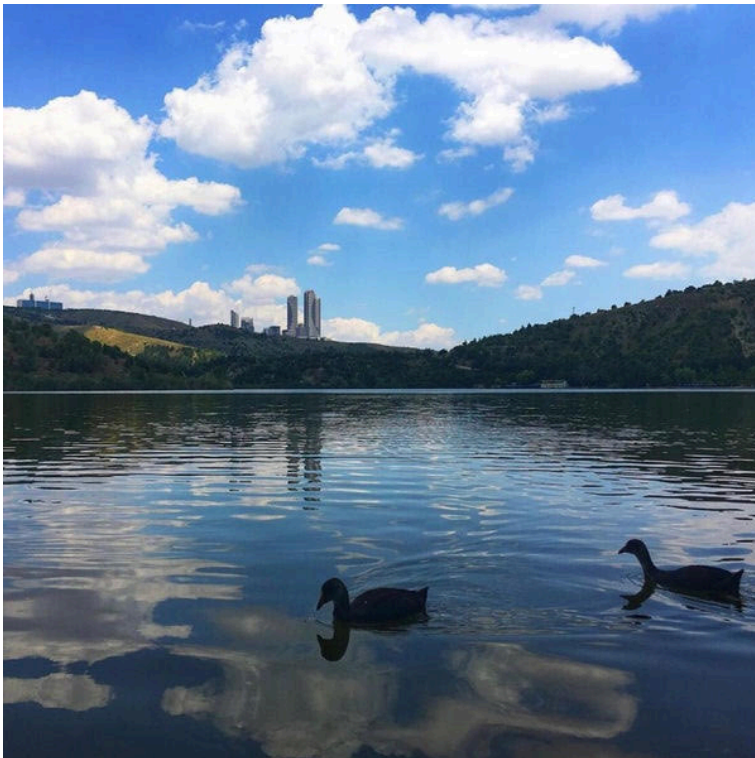
Eymir Gölü'nün kuzeydoğuda Oran ve güneybatıda Gölbaşı olmak üzere iki girişi vardır, iki girişte de gölün etrafında turlamak için bisiklet kiralayabileceğiniz yerler bulunmaktadır. Gölün kıyısında açlığını giderebileceğiniz tesisler bulunuyor, ateş yakmadığınız sürece piknik yapmak da serbest. Göle girişler ücretsiz ancak araçla giriş yapmak istiyorsanız kart çıkarmanız gerekmektedir.

Eymir Gölü, kendine has bir faunaya ve flora sahıptir, göl yaklaşık 160 kuş türüne ev sahipliği yapmaktadır. Bunların arasında en sık rastlananlar ise sakarmeke, yeşilbaş ördek, elmabaş patka ve bahridir. Gölün çevresi ise tıpkı kampüsümüzün geri kalanı gibi ODTÜ'ye tahsis edilmeden önce kıraçtı ve bazı otlar dışında hiç yeşillik bulunmuyordu, ne var ki yakın zamanda yapılan araştırmalarla birlikte gölün çevresinin 1800'lü yıllara kadar %60 oranında ağaç örtü ile kaplı olduğu

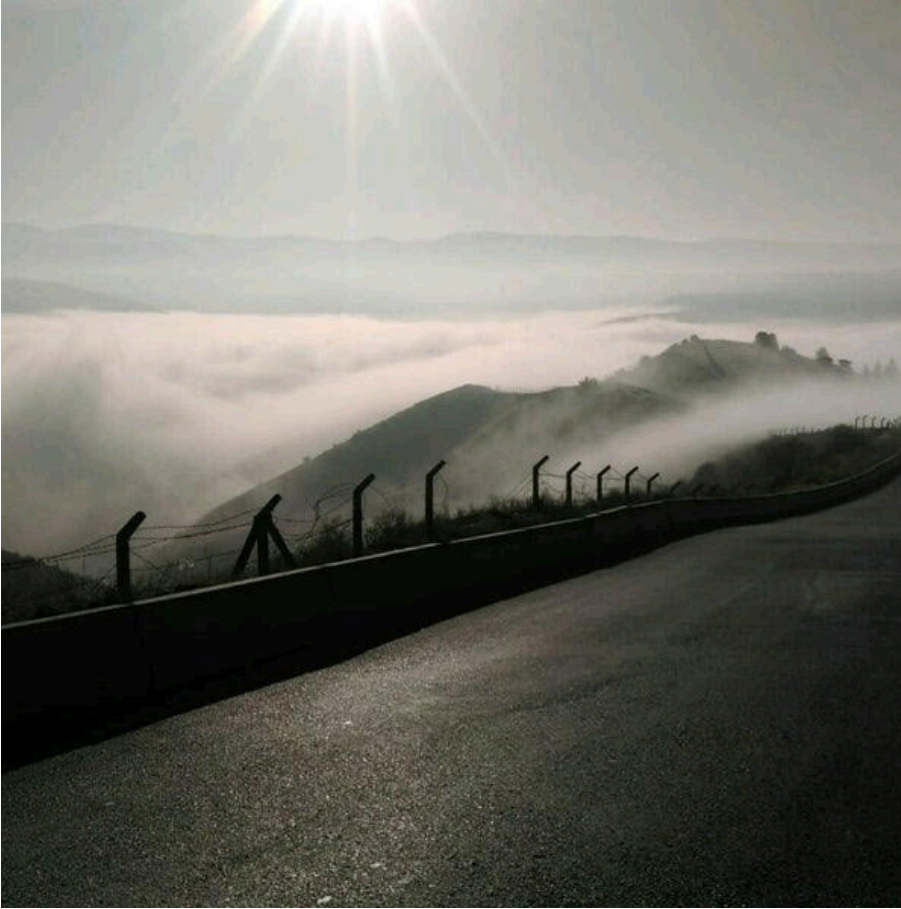
keşfedilmiştir. 19. yüzyıl sonrasında bitki örtüsünde görülen bu dramatik düşüşün sorumlularından biri de küresel ısınmadır.

Eymir Gölü ne yazık ki tarih boyunca iyi bir şekilde korunamamıştır, Eymir'in ODTÜ arazisi içinde bulunması her ne kadar gölün Ankara'da 1950'lerde başlayan ve 1980'den sonra iyice artan sağlıksız ve plansız büyümeden en az şekilde etkilenmesini sağlamış olsa da çeşitli faktörler nedeniyle göl zarar görmekten kurtulamamıştır. 1970'li yıllarda Mogan Kasabası'nın gelişmesiyle birlikte kasabanın oluşturduğu atıklar doğrudan Mogan'la Eymir'i bağlayan kanala dökülmeye başlanmıştır. Eymir'in 1990'larda yapılan testleri sonucu su kalitesinin oldukça düşük olduğu ve bu durumun gölün ekosistemi için tehlike arzettiği görülmüştür, örneğin gölde balık ölümlerine o senelerde sıkça rastlanmıştır. ODTÜ'nün ana içme su kaynağı olarak kullanılan gölde ötrofikasyonun (bir büyük su ekosisteminde çeşitli nedenlerle besin maddelerinin büyük oranda artması sonucu plankton ve alg varlığının aşırı şekilde çoğalması) da artmasıyla 1995 yılında göl bu özelliğini kaybetmiştir. Tüm bunların sonucunda ise 1997 yılında ODTÜ Biyoloji Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Meryem Beklioğlu önderliğinde çalışmalar başlatılmıştır. Gölü iyileştirmek için Türkiye'deki ilk biyomanipülasyon işlemi Ağustos 1998'de Eymir Gölü'nde başlatılmıştır. Göldeki ötrofik sorunu daha da derinleştiren sazan ve kadife gibi balıkların gölden uzaklaştırılması suretiyle gerçekleştirilen biyomanipülasyon uygulaması sonucunda göl eski özelliklerine geri kavuşmuştur. Işık geçirgenliği bir yıl gibi bir sürede yarım metreden 5 metreye çıkmış, göldeki fosfor miktarı azalmıştır. Günümüzde Eymir Gölü'nde Kemal Kurdaş Ekolojik Eğitim ve Araştırma merkezi de bulunmakta ve Eymir ve Mogan göllerinden 15 günde bir örnekler alınarak kontroller yapılmaktadır.

Eymir'in karşılaştığı bir diğer tehlike ise Türkiye Cumhuriyeti tarihinin gördüğü en rant düşkünü hükümeti ve çevre düşmanı politikalarıyla bilinen bu hükümetin göl ve etrafındaki "çılgın proje"leriydi. Zamanında bu hükümette de yer almış olmasına rağmen geçtiğimiz yıllarda boş bir damacana gibi kapının önüne konan bir isim, Türkiye Cumhuriyeti'nin başkentinin başına geçmiş ve uzun süre Ankara'yı rahat bırakmayan çılgın bir belediye başkanı olmuştur. ODTÜ Kampüsünün zamanla genişleyen şehir sınırları içinde kalması ve büyük bir alana yayılması nedeniyle bu arazi, rant düşkünü belediye başkanının ağızını sulandırmıştır. Eymir'in yakınında yükselen ve çehreyi bozan bazı yapıların ortaya çıkmasına rağmen ODTÜ bileşenleri, buna dönemin seçilerek göreve gelen rektörleri de dahil, çevreciler ve STK'ların bilinçli mücadelesiyle ODTÜ ormanı ve Eymir Gölü daha acı bir sonla karşı karşıya kalmamış; Atatürk Orman Çiftliği'nin başına gelenlerden Eymir kurtulmuştur.

Ankara'nın yeni belediye başkanı Mansur Yavaş ise 6 Kasım 2019'da ODTÜ Rektörlüğüne Eymir'le ilgili birtakım iyileştirmeler içeren bir [teklif](#) sunmuş, Rektörlük bu teklifi kabul etmiştir.

Eymir Gölü, Oran girişi

Zaman ve su, iki kardeş el ele verip şekle bürününce karşımıza çıkan manzaranın bu kadar yüce olması bize garip gelmemelidir, zira bu birliktelik tesadüf değildir. Zaman, kardeşi gibi soğuk ve derindir; su da kardeşi gibi ona her bakışımızda bize bizi gösterir.

Her ne kadar şu aralar Eymir'i ziyaret etmeniz olanaksız da olsa şartlar izin verir vermez kendinizi derhal Eymir'in ihtişamlı kolları arasına atmanızı öneririm, özellikle de bunu daha önce hiç yapmadıysanız.

Kaynakça

- Eymir ve Mogan Gölleri, Türkiye Mühendislik Haberleri, sayı 409, Mayıs 2000, img.org
- Mogan ve Eymir göllerinin geçmişi 8 bin yıllık, trthaber.com
- Eymir ve Mogan Gölleri Uzun Dönemli Ekolojik İzleme Çalışmaları, ekosam.metu.edu.tr
- Eymir Neden Paylaşamadı?, youtube.com